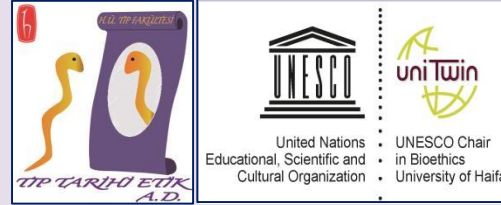

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

"UNESCO Biyoetik ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi"nin 19 Ekim 2005 tarihinde kabul edilmesi nedeni ile 19 Ekim günü kutlanan Dünya Biyoetik Günü, 2016 yılından bu yana her yıl kutlanmaktadır. Bu yıl 19 Ekim 2019 tarihinin hafta sonuna denk gelmesi nedeni ile ülkemizde 18 Ekim 2019'da dördüncüsü gerçekleştirilecek olan etkinlik için, her ülkenin Uluslararası UNESCO Biyoetik Ağı Birimleri tarafından bilimsel programlar oluşturulmakta, o yıl için belirlenen temalarda biyoetik konuları tartışılmaktadır.

Dünya Biyoetik Günü, Türkiye'de 1 Aralık 2016 tarihinden beri UNESCO Uluslararası Biyoetik Ağı Türkiye Birimi olarak da etkinlik gösteren, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı tarafından Ankara'da düzenlenen bilimsel bir etkinliklerle kutlanmaktadır. Bu etkinliklerle, bilimsel araştırma ve teknolojik gelişmelerde biyoetik ilkelerin önemi konusundaki farkındalığı arttırmak, uluslararası dayanışma ve işbirliğini güçlendirmek, öğrencilerin ve farklı alanlarda çalışan kişi, kurum ve uzmanların bir araya gelerek fikir alışverişinde bulunmalarını teşvik etmek ve biyoetik konuların tartışılması hedeflenmektedir.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

Adres: Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Ana Bilim Dalı Tıp Fakültesi Dekanlık Binası Asma Kat 06100 Sıhhiye / Ankara
Tel: 0 (312) 305 10 98
Faks: 0 (312) 310 05 80

Düzenleme Komitesi

Genel Başkan: Prof. Dr. Nüket ÖRNEK BÜKEN
Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Önder İLGİLİ
Öğr. Gör. Dr. Şükrü KELEŞ
Arş. Gör. Çağrı ZEYBEK ÜNSAL

E-posta: deontoloji@hacettepe.edu.tr

URL: www.deontoloji.hacettepe.edu.tr

Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Ana Bilim Dalı

Dünya Biyoetik Günü
18 Ekim 2019

Yer: Hacettepe Üniversitesi
Rektörlük Yeni Senato
Salonu
Sıhhiye Ankara

Program

18 Ekim 2019

Cuma

13.30 - 13.50 Açılış Konuşmaları

Dr. Öğr. Üyesi Önder İLGİLİ (MD, PhD)

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Ana Bilim Dalı, Öğretim Üyesi

Hacettepe Üniversitesi Biyoetik Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdür Yardımcısı

13.50 - 14.00

UNESCO Uluslararası Biyoetik Ağı Türkiye Birimi, 2018 Yılı Dünya Biyoetik Günü Yerel Fotoğraf Yarışması Birincilik Ödülü Takdimi

Dr. Belkıs Birden (PhD)

14.00 - 15.00 Davetli Konuşma

ÇOK KÜLTÜRLÜLÜĞÜN SINIRLARINI DÜŞÜNMEK

Prof. Dr. Kezban ÇELİK

TED Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi
Dekan Yardımcısı
Sosyoloji Bölümü Başkanı

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Tıp Tarihi ve Etik Ana Bilim Dalı

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Dünya
Biyoetik
Günü

18 Ekim 2019
Cuma
13.30-15.00

Yer: Hacettepe Üniversitesi
Sıhhiye Yerleşkesi Rektörlük Yeni
Senato Salonu

**ÇOK KÜLTÜRLÜLÜĞÜN
SINIRLARINI DÜŞÜNMEK**

PROF.DR. KEZBAN ÇELİK
TED Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Dekan Yardımcısı
Sosyoloji Bölümü Başkanı

Çokkültürlülüğün Sınırlarını Düşünmek

Kezban Çelik
TED Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
18 Ekim, 2019
Ankara

Arsenal'da forma giyen Türk asıllı Alman futbolcu Mesut Özil

- "Bu toptancı anlayışı sevmiyorum. Sadece öyle veya böyle değilim. Çok iyi Türk dostlarım var. Aynı şekilde benim için çok değerli olan Alman arkadaşlar da edindim. [...] İnsan rahatlıkla iki kültürün parçası olabilir, iki kültürle birden gurur duyabilir. Bir kalp hem Türkiye hem de Almanya için atabilir. İnsan Alman gibi düşünebilir, aynı zamanda Türk gibi hissedebilir. Entegrasyon böyle işler. Karşılıklı saygı duyarak, tıpkı güçlü bir futbol takımında olduğu"

Çokkültürlü toplumlar

- Günümüzde, nerede ise tüm toplumlar çok kültürlü ve büyük olasılıkla görülebilir gelecekte de öyle kalacaklar. Tarihsel durum bu gibi ve mesele bununla nasıl uzlaşılacağı meselesi

Kısa tarihçe

- Çok kültürlülük, 1970'li yılların başında göç alan iki ülke Avustralya ve Kanada hükümetlerinin yerli halkların ve göçmenlerin kültürel farklılıklarını teşvik etmeye yönelik çok kültürlülük politikaları olarak adlandırdıkları politikaları benimsemesiyle doğmuştur.
- Daha sonraki on yılda ise İngilizce konuşulan ülkelere (Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya, Yeni Zelanda) yayılmış, daha sonra da Avrupa ve Latin Amerika'ya ulaşmıştır (Doytcheva, 2001 6:12).

Çokkültürlülük

- Bu durumda çokkültürlülük kavramı içinde iki şey belirgin olarak öne çıkmaktadır:
 - yirminci yüzyılın ikinci yarısından sonra tartışılmaya başlanmıştır.
 - içinde geçen kültür kavramı, bizzat kavramın kelime anlamından ziyade onun diğer topluluklarla birlikte yaşayan farklı bir toplulukla anılması gereğini ya da şartını da beraberinde taşımaktadır.

Çokkültürlülük

- Hem tasvir edici ve hem de normatif
 - Tasvir edici; bir toplum içindeki inançları ve pratikleri farklı iki veya daha fazla grubun varlığından hareketle görülen kültürel çeşitliliği ifade eder;
 - Normatif olarak ise farklı grupların saygı ve kabul görme hakkı veya ahlaki ve kültürel çeşitliliğin pozitif onayını ima eder

İkili Kimlik

- Kimliğin **bireysel** yönü (kişinin zeki, tutumlu, yalancı vs. Olması gibi). Çokkültürlük tartışmasına veya grup haklarının mantığına bakan yanı yoktur.
- «Kolektif yönü» ise bireyi yoğuran ve başkalarıyla birlikte yaşama pratiğini oluşturan yön. Kimliğin bu yönü sosyal kategoriler oluşturur.
 - Akıllı insanlar diye bir toplumsal grup yok, ancak Çingenerler, Katalanlar, Muhacirler gibi sosyal gruplar var. Bunlar da dolaylı olarak farklı tanınma şekillerine ihtiyaç

Çokkültürlülük ve tanınma talepleri artıyor

- Dünya küreselleşiyor:
 - Dünya soğuk savaşın sona ermesinden bu yana demokratik prensiplerin yayılması, piyasaların genişlemesi, kültürel malların dolaşımı, ulaşımın ve iletişimin gelişmesi yoluyla **küreselleşiyor**.
- Küreselleşme devletleri temel işlevlerinden biri olan ekonomiyi düzenlemekten zora sokuyor
- Toplumsal bütünleşmenin kurucu kurumları – çalışma veya eğitim– sosyalleştirme yetilerini kaybediyor
- Çokkültürlülük ve tanınma talepleri artıyor

Toplum hakkında

- Toplumda tek doğru yok
- Homojenleştirilmeye tepki veriyor; dinsel, dilsel, ırksal, etnik ve cinsiyet yönelimine ilişkin ve daha pek çok şekilde...
- Birlikte yaşayabilme, insanlık tarihinin en önemli meselelerinden biri olarak varlığını sürdürüyor.
- Günümüzde devletlerin %10'undan daha azı kültürel olarak homojen ve dünyada “5000’den fazla” etni var.
- Cemaatçiliği güçlendirmeden ve dolayısıyla bireysel özgürlükleri potansiyel olarak sınırlamadan “kültürel haklar” nasıl tanınabilir?

Aydınlanma mirasından «farklı ama eşit» e doğru

- Bütün insanlar eşitti ve hepsinin aynı gelişmişlikte aklı ve ahlakı vardı. Dolayısıyla kanun herkese eşit siyasi ve sivil haklar vermeliydi.
- «Haklar vardır ve her birey o haklara kendi çabasıyla ulaşır». **Ancak tarihi seyir böyle olmadı.**
- Bunlar “pozisyonel farklılık” ve “kültürel farklılık”:
 - kişilerin günlük hayatta edindiği meslek ve statüler, gelir dağılımı ve ekonomik refahtan aldıkları pay konusunda uğradıkları haksızlıkları içeren farklar. Kültürel farklılık politikası ise grupların kimlik, aidiyet, kültürel, dini ve etnik haklara ilişkin farklılıklar

Toplum hakkında

- Toplumlar, sınıfsal farklılıklar, nesiller arası farklılıklar, toplumsal cinsiyet farklılıkları, ideolojik farklılıklar nedeniyle daima çatışmacı olmuştur.
- Ancak bugün toplumsal çatışmaları din, inanç ve kültür açısından çok dar bir şekilde görme eğilimindeyiz, ve çokkültürlülük hakkındaki tartışma, bazı farklılıkların diğerlerinden daha az ilgili/önemli olduğu bir tartışma

Çokkültürlülük

- Bireysel seçimlerden kaynaklanan farklılıkların aksine kültürden kaynaklanan seçimler bir miktar **otorite taşır**

Çokkültürlülük

- Kültürel alanda geniş, siyasi alanda çok az hakka sahip olanlar
- Çağdaş çokkültürlü toplumlarda ise kültürel ve politik iklim farklı
- Ulusal kültür fikri: «birlik ile homojenliği», «eşitlik ile tek tipliliği» aynı şeymiş gibi öğretti
- Çağdaş çokkültürlü toplumlar homojenleştirici ulus-devlet pratiğinden sonra ortaya çıktı

Homojen bir kültür yok aslında

- İnsanlar kültür ile içiçe yaşar
- Kültür, farklı anlam sistemlerini ve iyi yaşam görüşlerini temsil eder
- Aslında bir kültür, işte bir diğeri ve bir diğeri var ve bu kültürler birbirleriyle etkileşime giriyor şeklinde değil de daha çok kültürleri canlı, sürekli değişen organik sistemler olarak görmek
- Bu kapsamda kendi içindeki çoğulculuğu takdir etmeden diğer kültürlerin değerini de takdir edebilmek mümkün gözüküyor
- Kültürlerin karşılaşması ve çokkültürlülük süreci bir diyalog üretebiliyorsa mümkün gözüküyor. Diyalog ise, katılımcılar eşit özgüvene, ekonomik ve politik güce ve toplumsal alana giriş hakkına sahipse amacına ulaşabiliyor

Kültür mi insanı; insan mı kültürü yapar?

- Siyaset kuramı kabaca temeline insan doğası ya da kültürü koyan iki düşünce akımının etkisindedir:
- İlk düşünce, iyi yaşam sürmenin tek doğru ve akılcı yolunu buldukları iddiasını, insan doğasının değişmezliği, kültür ve toplum bu doğayı etkilemez, kültüre verilen çok az rol ile karakterize (Liberalizmin en temel taahhüdü “Birey olarak yurttaşlar özgür ve eşittir”)
- İkinci düşünce, insanların kültürle beraber oluştuklarını, kültürden kültüre değiştiklerini, çok az sayıda ortak özellikleri olduğunu ileri sürmektedir. Ancak kültürün iç farklılıklarını, gerilimlerini göz ardı ederek, kültürün neden değiştiğini ve bazı üyelerin neden eleştirel olduğunu açıklayamadılar.
- İkisi de bize yeterince yardımcı olamıyor; her ikisi de aynı anda hem doğaya hem kültüre bağlı, hem benzer hem de farklı olduğunu ve farklı biçimlerden birbirine benzediğini kabul edemiyor.

Çokkültürlülük

- Farklı kültürel gruplarla karşı karşıya kalan ülkelerde ortaya çıkmıştır
- Asimile olmayı kabul etmeme ile çokkültürlülük gündemi
- İki ya da daha çok sayıda kültürel topluluğu içinde barındıran toplumdur
- 2 tepki gelişebilir:
 - Çeşitliliği destekleme
 - Tamamen ya da kısmen asimilasyon talep etme

Bazı Sorular

- Kültürler:
 - Kendi şartlarına göre mi?
 - Bizim şartlarımıza göre mi?
 - Evrensel şartlara göre mi yargılanmalı?
- Devletin rolü
 - Tanıyacak mı, baskın kültüre ayrıcalık sağlayacak mı?
 - Eşitliği tarafsız olarak mı, adil olarak mı sağlayacak?
 - Kültürel çeşitliliğe saygı ile **toplumsal bütünlüğün nasıl gerçekleştirileceği**, çeşitliliğe nereye kadar izin vereceği?
- Hedef kitle tüm insanlık mı

İstikrar sorunu

- Kendisini oluşturan toplulukların eşit olarak tanınmalarını ve ekonomik-politik güçten eşit bir pay almalarını sağlamadıkça hiç bir çokkültürlü toplumun istikrarlı ve canlı kalması mümkün gözüküyor
 - Meşru birlik ve çeşitlilik taleplerini uzlaştırmak
 - Asimilasyoncu olmadan kapsayıcı olmak
 - Vatandaşlarının meşru kültürel haklarına saygı gösterirken aralarında ortak bir aidiyet hissi oluşturmak

Çeşitlilik neden iyi olsun?

- Çeşitlilik kendi başına iyi değil
- Kültürel, etnik veya dini değerlerin dışında kendimizi bulduğumuz diğer inançlar, diğer yaşam tarzları hakkında düşünmek, bu değerler, inançlar ve yaşam tarzları hakkında yargılarda bulunmak.
- Başka bir deyişle, bir diyaloga, daha evrensel bir vatandaşlık dilinin ortaya çıkabileceği bir tartışmaya girmek.
- Tam da böyle bir diyalog ve tartışma, siyasal bir süreç olarak çokkültürlülüğün “saygı” ve “hoşgörü” adına zayıflamasına ve aşınmasına neden oluyor.

Vatandaş olarak davranmak

- Geçtiğimiz yarım yüzyıl boyunca insanlara vatandaş olarak davranmayı sağladığımız iki yol var:
- Biri **ırkçılıktan** geçiyor. Irkçı, “vatandaş değilsin, bu toplumda tam haklara sahip değilsin çünkü farklı bir ten rengin, dinin, dilin var, yabancısın” diyor.
- **Çokkültürlülük**: “Size bireysel bir vatandaş değil, bir Müslüman veya bir Hindu veya bir siyah” diyor.
- Buradaki ironi, çokkültürlülüğün ayrımcılığın yarattığı sorunlara karşı koyma çabası olarak geliştiği yönünde. Ancak, birçok vatandaşı vatandaş olarak değil, grup üyesi olarak görmek ayrımcılık üretebiliyor
- Anayasal vatandaşlık?

Sınırlılıklar

- Mevcut halde, “çoğulcu toplum” modeli siyasal uyumu sağlayacak önerilerden yoksun gibi
- Kültürün en önemli unsurlarından biri olan dil konusu
- Çokkültürlü toplumlarda teorik baėlamdaki “ oėulculuk” söylemine pratikte “ oėunluk uluėun” işleme eėilimi yüksek
- “ okk lt rl l k” söylemi/politikası farklı kültürlerin içe kapanma eğilimlerini güçlendirerek h kim kültürün gücünü ve sınırlarını pekiştirici işlev görebilir
- Toplumsal sınıf, cinsiyet ve önemli diğer eşitsizlikleri  nemsizle tirici etki üretebilir
- “Bir yanda kültürel farklılıkları göz önüne alan politikalar, diğer yanda ise bireysel hakların evrenselliğine dair politikalar...”

Tartışma sürece

- Çokkültürlülük tartışmaları, liberal ve komüniteryan yaklaşımlar halinde ya da bireysel haklar ve grup hakları kavramlarıyla şekillenmiş karşıtlık üzerinden sürmektedir:
 - klasik liberal görüş, bireysel hakların yeterli olduğunu ve tek problemin, hakların ya da adaletin dağıtılmasında düğümlendiğini savunurken,
 - komüniteryan (cemaatçi) görüş ise bir grubun ve kültürün içine doğan bireyin, o gruptan ayrı düşünülmemeyeceğini, dolayısıyla haklar sorununun grup bazında ele alınması gerektiğini iddia etmektedir.
 - «Farklı-eşit»
 - Hem sosyo-kültürel hem de siyasal bir süreç

